

Doc. dr. Lejla Hajdarpašić
Univerzitet u Sarajevu / University of Sarajevo
Filozofski fakultet / Faculty of Philosophy

UDK 027.7 + 005.51 (049.3)

STRATEŠKO PLANIRANJE U VISOKOŠKOLSKIM BIBLIOTEKAMA¹

STRATEGIC PLANNING IN ACADEMIC LIBRARIES²

Sažetak

Tekst je prikaz ERASMUS+ Capacity Building in Higher Education (CBHE) projekta pod nazivom Umrežena biblioteka – službe podrške: Modernizacija biblioteka u zemljama zapadnog Balkana kroz razvoj osoblja i reformu bibliotečkih usluga.

Summary

*This text is a review of a ERASMUS+ Capacity Building in Higher Education (CBHE) project entitled **Library Network Support Services: libraries in Western Balkan countries through staff development and reforming library services.***

ERASMUS+ Capacity Building in Higher Education (CBHE) projekt pod nazivom *Umrežena biblioteka – službe podrške: Modernizacija biblioteka u zemljama zapadnog Balkana kroz razvoj osoblja i reformu bibliotečkih usluga* (561987-EPP-1-2015-1-IE-EPPKA2-CBHE-JP)³ je međunarodni projekt koji se implementira u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Albaniji i Kosovskoj Mitrovici (Kosovo under UNSC Resolution 1244/99).

Koordinator projekta *Umrežena biblioteka – službe podrške: Modernizacija biblioteka u zemljama zapadnog Balkana kroz razvoj osoblja i reformu*

¹ Prikaz ERASMUS+ Capacity Building in Higher Education (CBHE) projekta pod nazivom *Umrežena biblioteka – službe podrške: Modernizacija biblioteka u zemljama zapadnog Balkana kroz razvoj osoblja i reformu bibliotečkih usluga.*

² Review of the ERASMUS+ Capacity Building in Higher Education (CBHE) project entitled *Library Network Support Services: libraries in Western Balkan countries through staff development and reforming library services*

³ www.lnss-projects.eu/bal.

bibliotečkih usluga (LNSS) je Limerick Institute of Technology (Irska), a njegova implementacija je počela u oktobru 2015. godine i trajat će do oktobra 2018. godine.

Partneri iz EU koji učestvuju u realizaciji projekta LNSS su Transylvania University of Brasov (Romania), University of Crete (Greece) te The Pyramid Group (Germany), a partneri iz zemalja zapadnog Balkana su Univerzitet u Sarajevu (BiH), Kantonalna i univerzitetska biblioteka u Bihaću (BiH), Sveučilište u Mostaru (BiH), Poljoprivredni univerzitet u Tirani (Albanija), Univerzitet „Fan S. Noli” u Korči (Albanija), Univerzitet u Tirani (Albanija), Univerzitet u Prištini, Kosovska Mitrovica (Kosovo under UNSC Resolution 1244/99) te Univerzitet Crne Gore (Crna Gora).

Projekt je nastao, između ostalog, i kao rezultat potrebe ekstenzije ranije implementiranog međunarodnog TEMPUS projekta (2011-2014) pod nazivom *Razvoj informacijske pismenosti za cjeloživotno učenje i ekonomiju zasnovanu na znanju u zemljama zapadnog Balkana* (Developing information literacy for lifelong learning and knowledge economy in the Western Balkan countries, 517117-TEMPUS-1-2011-1-IE-TEMPUS-JPHES), koji se također provodio u BiH, Crnoj Gori, Albaniji i Kosovskoj Mitrovici, a čija je uspješna realizacija popraćena uručjenjem priznanja od *European Projects Association* i njihovih partnera (*World Research and Innovation Congress, International Innovation and Research Media, The Parliament Magazine, The Regional Review, EU Observer* i *EuropaNews*) u Briselu 2014. godine.

U najširem kontekstu posmatrajući, projekt LNSS se bavi unapređenjem strateško gplaniranja i upravljanja u visokoškolskim bibliotekama partnerskih institucija odnosno poboljšanjem kompetencija bibliotečkog osoblja i razvojem bibliotečko-informacijskih usluga visokoškolskih biblioteka. S tim u vezi, opći ciljevi projekta LNSS su sljedeći:

- modernizirati biblioteke i poboljšati razinu kompetencija i vještina bibliotečkog osoblja u visokoškolskim institucijama kroz razvoj inovativnih biblioteka kao podrška obrazovanju i cjeloživotnom učenju,
- strukturirati strategiju razvoja bibliotečkog osoblja fokusiranu na poboljšanje standarda i kvalitete rada biblioteka u zemljama zapadnog Balkana, a kako bi se poboljšala kvaliteta bibliotečkih usluga i visokog obrazovanja općenito te njihova važnost za tržište rada i društvo,

- unaprijediti upravljanje i dostupnost biblioteka u zemljama zapadnog Balkana kroz strateško planiranje,
- uspostaviti i održavati bibliotečku mrežu u zemljama zapadnog Balkana s ciljem diseminacije, održivosti i iskorištavanja rezultata projekta u budućnosti na nacionalnoj i regionalnoj razini.

Specifični pak ciljevi projekta LNSS su:

- implementirati trening o bibliotečkoj terminologiji (English for Specific Purposes),
- detektirati i procijeniti potrebu za treninzima namijenjenim bibliotečkom osoblju uz mapiranje kompetencija,
- implementirati inovativni program „treniranje trenera” kao dio LNSS kurikulumu koji uključuje niz kvalitetnih, relevantnih i modernih modula za razvoj bibliotečkog osoblja koji se bave najhitnijim potrebama edukacije bibliotekara 21. stoljeća,
- razviti i implementirati programe informacijske pismenosti u bibliotekama kako bi se pomoglo studentima da identificiraju, lociraju, vrednuju te učinkovito i etično koriste informacije u svakodnevnom životu,
- izvoditi seminare i radionice koji uključuju sve zainteresirane strane radi razmjene iskustava oko poboljšanja kompetencija i vještina bibliotekara,
- izraditi *strateški plan konzorcija* za efikasan budući razvoj biblioteka u zemljama zapadnog Balkana – za svaku partnersku organizaciju,
- provoditi *strateški plan konzorcija* tokom trajanja projekta kako bi se osigurala održivost rezultata projekta,
- analizirati potrebe u vezi s pružanjem digitalnih informacijskih usluga, te razviti i implementirati strategiju za unapređenje usluga digitalne biblioteke,
- istražiti razvoj i uvođenje inovativnih bibliotečkih usluga, posebno mrežnih usluga,
- razviti inicijative za osiguranje pristupa i demokratizaciju biblioteka osobama s invaliditetom,
- razviti okvir za politiku razvoja zbirki biblioteka kako bi se zadovoljile potrebe akademskog osoblja i studenata u svakoj instituciji na univerzitetu koji učestvuje u realizaciji projekta.

Spomenuti se opći i specifični ciljevi projekta LNSS ostvaruju u okviru radnih paketa *Pripreme, Razvoja, Osiguranja kvalitete, Diseminacije te Upravljanja*.

Faza pripreme uključuje aktivnosti identifikacije i interpretacije potreba biblioteka i bibliotekarate detaljne analize bibliotečko-informacijskih usluga biblioteka. Faza razvoja projekta LNSS uključuje izradu *strateškog plana konzorcija* ali i izradu strateških dokumenata poput *nabavne politike, strateškog plana razvoja bibliotek* kao i izvođenje LNSS treninga temeljenog na ukupno osam LNSS online modula: *Engleski za posebne svrhe, Marketinške vještine u bibliotekarstvu, Osnovne menadžerske i prenosive vještine za bibliotekare, Informacijska pismenost i vještine pretraživanja, Inovativne mrežne bibliotečke usluge za bibliotekare 21. stoljeća, Digitalna biblioteka, Pristup bibliotekama za korisnike sa invaliditetom i Politika razvoja bibliotečkih zbirki*. Faza diseminacije i održivosti uključuje pak održavanje *Nacionalnog dana svjesnosti o bibliotekama*, održavanje radionica, integraciju LNSS modula i LNSS mrežne platforme te održavanje završne konferencije projekta LNSS.

Za implementaciju spomenutih aktivnosti projekta LNSS zaduženo je nekoliko radnih grupa, u kojima učestvuju po dva predstavnika sa svake partnerske institucije iz EU i zemalja zapadnog Balkana, a te su *Radna grupa Upravnog odbora, Didaktička radna grupa, Radna grupa za obučavanje, Radna grupa za online module* te *Akcijska grupa Nacionalnog dana svjesnosti o bibliotekama*.

Bliska saradnja navedenih radnih grupa podrazumijeva i aktivnosti izrade i objavljivanja, između ostalog, i sljedećih dokumenata *Smjernice za planiranje programa obučavanja bibliotečkog osoblja* i *Definiranje harmoniziranih sadržaja programa informacijske pismenosti*.

Projekt LNSS nije samo fokusiran na jačanje visokoškolskih biblioteka kao primarnih baza obrazovnog i naučnoistraživačkog procesa već ina poboljšanje kompetencija informacijskih stručnjaka kroz uvođenje „train a trainer“ koncepta i LNSS kurikulumu sačinjenog od osam modula, redefiniranje bibliotečko-informacijskih usluga visokoškolskih biblioteka, odnosno strategija njihovog razvoja koje prate nerijetko kompleksne trendove odnosno reforme visokog obrazovanja.

Projekt LNSS posvećuje veliku pažnju ne samounapređenju procesa strateškog planiranja i upravljanja u visokoškolskim bibliotekama partnerskih institucija nego i procesima osvještavanja zajednice o značaju informacijskih stručnjaka odnosno biblioteka u savremenom informacijskom prostoru.

O tome najbolje svjedoči aktivnost *Nacionalnog dana svjesnosti o bibliotekama* koja ima za cilj promovirati bibliotečko-informacijske usluge kako visokoškolskih tako i školskih, specijalnih, javnih, nacionalnih biblioteka u zemljama zapadnog Balkana, a koja će se u BiH na nacionalnom nivou održavati 8. septembra i to u trajanju od deset godina (2017–2027).⁴

Univerzitet u Sarajevu je aktivno i zapaženo učestvovao u promociji i implementaciji *Nacionalnog dana svjesnosti o bibliotekama*, a u toku 2016. i 2017. godine već je uspješno finalizirao i brojne druge projektne aktivnosti,⁵ to jest blisko saradivao sa partnerskim institucijama iz EU i zemalja zapadnog Balkana na ispunjenju ciljeva projekta LNSS, vodeći pritom računa o očekivanjima i potrebama Univerziteta u Sarajevu.

Zbog planirane dinamike implementacije preostalih projektnih aktivnosti u nadolazećem periodu (do oktobra 2018. godine), koje se tiču izrade neophodnih savremenih strateških dokumenata te uspostavljanja modernih i sveobuhvatnih online modula u visokoškolskim bibliotekama, a sve to putem bliske saradnje partnerskih institucija u formi definiranih radnih grupa, moguće je očekivati pozitivnu percepciju bibliotečke i akademske zajednice Univerziteta u Sarajevu o ishodima te održivosti projekta *Umrežena biblioteka – službe podrške: Modernizacija biblioteka u zemljama zapadnog Balkana kroz razvoj osoblja i reformu bibliotečkih usluga*.

⁴ Više o inicijativi *Nacionalni dan svjesnosti o bibliotekama*: <https://nadbh.wordpress.com/>.

⁵ Više o realiziranim projektnim aktivnostima na Univerzitetu u Sarajevu: http://unsa.ba/s/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=89&Itemid=143.